
Journal of Child, Literature and Language Education – JCLLE

<http://dergipark.gov.tr/ceded>

Article type: Research

Received date: 16.03.2022

Accept date: 25.04.2022

Doi no:

Determining the Conformity of the Themes in Texts in the 5th Grade Turkish Coursebooks According to the Views of Teachers*

Cem Şems TÜMER, Özcan CANPOLAT

Abstract. Turkish coursebooks are prepared according to the "Turkish Course Curriculum of Ministry of National Education." In the curriculum, the legal basis of the curricula are stated, and the general objectives determined for the students graduated from secondary school and other objectives specified under the title of "communication in mother tongue" in the "Qualifications Framework for Turkey" are explained. It has been expressed in the curriculum that the curriculum is prepared on the basis of the "thematic approach" in order to achieve the special objectives of the Turkish course. In this study, whether the texts in the "5th Grade Turkish Coursebook" published by the Ministry of National Education were conformed for the "theme" they belonged was investigated according to the views of the teachers. To achieve this, answers were sought for the questions of "What is the theme of the texts in the 5th grade Turkish coursebook according to the teachers? Is the text conformed with the theme in the coursebook?" The phenomenological design was used in the study. It was concluded as result of the study that three out of eight randomly selected texts from each theme in the relevant coursebook were not included under the correct theme in the coursebook, and five texts were under the accurate theme.

Keywords: 5th grade Turkish coursebook, theme conformity, teacher views.

---

* This study was produced from the master's thesis named "Analyzing theme and topic compatibility in the reading texts of the 5th grade Turkish course books in accordance with teachers' views".

**^{ID} Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Education, Turkish Education, Erzincan, Turkey; cstumer@erzincan.edu.tr

***^{ID} Saffet Şeker Secondary School, Bozüyük/Bilecik, Turkey; canpolat.6224@gmail.com

5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yer Aldığı Temaların Uygunluğunun Öğretmen Görüşlerine Göre Belirlenmesi*

Cem Şems TÜMER **, Özcan CANPOLAT ***

Öz. Türkçe ders kitapları “Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan “Türkçe Dersi Öğretim Programı”na uygun olarak hazırlanmaktadır. Ortaokulu bitiren öğrenciler için belirlenmiş amaçlar ise; bir önceki eğitim kademesinde edinilmiş olan yetkinliklerin geliştirilmesi, millî ve manevî değerlerin öğrenciler tarafından benimsenmiş olması, öğrencilerin haklarını bilip sorumluluklarının gereğini yapan bireyler olması gerektiği, öğrencilerin “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve tüm disiplinlerde belirtilmiş olan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış olması olarak belirtilmiştir.. Böylece Türkçe derslerinin amaçları net bir şekilde ortaya konulmuş ve ana yapısının nasıl olması gerektiği ifade edilmiş olmaktadır. Programda Türkçe dersinin özel amaçlarına ulaşmak için öğretim programının “tematik yaklaşım” esas alınarak hazırlandığı ifade edilmiştir. Türkçe ders kitaplarına alınacak metinler farklı açılardan farklı zamanlarda birçok kez incelenmiştir. Bu çalışmada ise MEB tarafından yayımlanmış “5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı”ndaki metinlerin ders kitabında verildikleri “tema” başlığının uygun olup olmadığı öğretmen görüşlerine göre incelenmiştir. Bunun için “Öğretmenlere göre 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin teması nedir? Metin ders kitabında yer verildiği temaya uygun mudur?” sorularının cevabı aranmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen görüşlerinden elde edilen verilere göre ilgili ders kitabında yer alan her temadan random seçilen sekiz metinden üçünün ders kitabında verildiği tema başlığının uygun olmadığı, beş metnin ise verildiği tema başlığının uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: 5. sınıf Türkçe ders kitabı, tema uygunluğu, öğretmen görüşleri.

---

* Bu çalışma “5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin tema ve konu uygunluğunun öğretmen görüşlerine göre incelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**^{ID} Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Erzincan, Türkiye; cstumer@erzincan.edu.tr

***^{ID} Saffet Şeker Ortaokulu, Bozüyük/Bilecik, Türkiye; canpolat.6224@gmail.com

1. Giriş

Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil (TDK) olarak tanımlanan “ana dili”n toplumun geçmişten gelen kültürel, sanatsal ve millî kimliğine dair değerlerin geleceğe aktarılması noktasında önemi malumdur.

Ana dili insanların yakın çevresinden öğrendiği dildir. İnsanların bilinçaltına ulaşan ve onların içinde yaşadıkları toplumla güçlü bağlar oluşturmasını sağlayan dildir (Aksan, 1975). Ana dili kimliktir, millî varlığın devamının göstergesidir. O halde ana dili öğretimi, üzerinde titizlikle durulması gereken en önemli konular arasında yer almaktadır. Ana dili eğitimine önem vermeyen, gerekli hassasiyeti göstermeyen toplumların dilleri gelişemez, geleceğe aktarılamaz, varlığını sürdüremez. Her şeyden evvel ana dili öğretimi, dilin varlığını sürdürmesi açısından gereklidir. Çağın getirdiği değişimlere ve yeniliklere ayak uydurmak ve dilin kimliğini korumak, yozlaşmasının önüne geçmek için ana dili öğretiminin üzerinde daha fazla durulmalı, mevcut durumdaki aksaklıkları giderecek çalışmalar yapılmalı ve ana dili öğretimi konusunda ilerlemeyi sağlayacak yeni yaklaşımlar geliştirilmelidir.

Programlı, planlı bir eğitim faaliyetinde ana dili öğretiminde “yazılı metinler” olmaksızın bir eğitim-öğretim planlaması elbette düşünülemez. O halde Türkçe ders kitaplarında ne tür metinler yer almalıdır, bu metinler hangi yaklaşıma göre yazılmalıdır ya da seçilmelidir gibi sorular ortaya çıkmaktadır. Şüphesiz Türkçe öğretiminin tarihiyle ilgili (Ağar, 2006) ve Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin niteliğini ortaya koymak için birçok çalışma yapılmıştır.

Yasal olarak ülkemizde Türkçe dersi öğretimi, Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak yapılmaktadır. Dolayısıyla okullarda okutulacak Türkçe ders kitapları güncel Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre hazırlanmış olmalıdır. Türkçe öğretiminde yararlanılacak metinler de programda belirtilen amaçlara uygun nitelikte olmalıdır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları başlığında belirtildiğine göre bu program ile öğrencilerin yaşamları boyunca ihtiyaç duyup kullanabilecekleri dört öğrenme alanı olan dinleme/izleme, okuma, yazma ve konuşma becerileriyle zihinsel becerileri kazanmaları, kazandıkları bu becerileri kullanarak hem bireysel hem de sosyal açıdan kendilerini geliştirmeleri, insanlarla etkili bir şekilde iletişim kurabilmeleri, Türkçeye karşı sevgi besleyerek okuma ve yazma konusunda alışkanlık edinmeleri amaçlanmıştır. Bu bağlamda program bilgi, beceri ve değerleri bir bütünlük içinde ele alacak şekilde oluşturulmuştur. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre, diğer disiplinlerdeki öğrenmelerin, bireysel ve sosyal gelişmenin ve meslekî yeterlikleri elde etmenin ön koşulu, dilsel beceri ve yeterliklerin geliştirilmesidir. O halde dilsel beceri ve yeterlikleri istenilen düzeyde elde edemeyen bireylerin ana dili öğrenimi dışındaki diğer alanlarda, sosyal ve meslekî yaşamda istenilen düzeyde gelişmesini beklememek gerekir. Ana dilinde iletişimin ve yeterlikler elde etmenin önemi bu açıdan bir kez daha öne çıkmaktadır. Bu sebeple programda “tematik yaklaşım” esas alınmıştır. Programda ayrıca özel amaçlar da ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Öncelikle programda belirtilen “tematik yaklaşımı” anlamak için “tema” kavramının ne olduğuna bakmak gerekir:

TDK tema sözcüğünü “asıl konu, temel motif, ana konu” olarak tanımlamaktadır. Yine TDK bu sözcüğün terim anlamını “öğretici veya edebî bir eserde işlenen konu, düşünce, görüş, tem, ana konu” şeklinde ifade etmektedir.

Günay’a göre tema, metinlerin neden söz ettiğinin yanıtıdır. Günay, metinlerin farklı düzeylerde temalar içerebildiğini, her bir metinde bir ana tema olduğunu ancak metni okuyan kişilerin metne yaklaşımlarının aynı metinden birden çok tema bulunabilmesine neden olabileceğini belirtmiştir (Günay, 2003).

Aktaş ve Gündüz tema kavramının kökeninin Grekçeden geldiğini ifade etmiş, temanın bir müzik terimi olduğunu belirtmiştir. Onlar temanın tanımını bir sanat yapıtında işlenen temel düşünce veya duygu şeklinde belirtmişlerdir (Aktaş&Gündüz, 2001).

Sever ise temayı yazarın eserinde işlediği konu aracılığıyla çocukta oluşturmak istediği etki, çocuklarla paylaşmak istediği duygu ve düşünceler olarak tanımlamıştır (Akt. Mert.). Evren’e göre tema yapıtlarda ifade edilmek istenen temel düşünceler ve görüşlerdir (Evren, 2008).

Oğuzkan’a göre yazarın yapıtında devamlı olarak ifade etmeye çalıştığı temel düşünce ve görüşler ile gösterdiği ana yönelimlere tema denir (Oğuzkan, 2013).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarsak temayı bir sanat yapıtında işlenen temel, esas fikrin ya da duygunun, o sanat eseriyle insanlara verilmek istenen mesajın en genel ve soyut ifadesi şeklinde tanımlayabiliriz.

Farlı sınıf kademelerindeki Türkçe ders kitapları ve bu kitaplarda yer verilen metinler farklı açılardan farklı zamanlarda inceleme konusu edilmiştir. Türkçe ders kitaplarının ana malzemesini oluşturan metinlerin nitelikli olması Türkçe Öğretim Programı’nın amaçlarına ulaşılması konusunda oldukça önem arz etmektedir. TYÇ’de ana dilde iletişim başlığında belirtilen yeterliklere her bir bireyin ulaşabilmesi ve ilgili mevzuatta belirtilen amaçlara ulaşılabilmesi için bir araç görevi gören ders kitaplarının her yönüyle özenli bir şekilde hazırlanmış olması gerekmektedir. Türkçe dersinin özel amaçları dikkate alındığında ders kitaplarındaki metinlerin diğer derslerin ders kitaplarında yer alan metinlerden daha farklı bir işleve sahip olduğunu ve öneminin de daha fazla olduğunu söylemek mümkündür.

Aşıcı, diğer tüm derslerde “dil”in bilgiye ulaşmak ve onu kullanmak için bir araç olduğunu ancak ana dili öğretiminde “dil”in öğretimin konusu olduğunu ifade etmiştir. Farklı yazarların yazdığı ve birbiriyle bağımlı olmayan, değişik tür ve konulardaki metinlerin Türkçe öğretiminin araçları olduğunu, Türkçe ders kitaplarının da derleme özelliği gösterdiğini belirtmiştir (Aşıcı, 1997). Böylece ana dili öğretiminde yazılı ya da sözlü metinlerin kendisinin öğretimin ana hedefi, amacı ve materyali olduğu ortaya çıkmış olmaktadır.

Akkurt çalışmasında Türkçe ders kitaplarına alınacak metinlerin anlaşılır nitelikte olması gerektiğini, metinleri okuyan öğrencilere uygun, onların hayatları ve hayal dünyasıyla

uyumlu konu ve durumları içermesi gerektiğini ve bu metinlerde gereksiz ayrıntıların olmaması gerektiğini söylemiştir. Ayrıca okuma alışkanlığının kazanıldığı yaşlardaki ilköğretim çağındaki çocukların okuyacağı ders kitaplarındaki metinlerin seçimine ayrıca özen gösterilmesi gerektiğini, metinlerin sade, anlaşılır nitelikte olması gerektiğini belirtmiştir (Akkurt, 2011). O halde ders kitaplarına alınacak metinler hiçbir incelemeye tabi olmaksızın rastgele seçilmemelidir. Ders kitaplarına alınacak metinlerin sahip olması gerektiği nitelikler açısından gerekli incelemeler yapılmalı ve seçilecek metinler bireysel kanaatlere göre değil bilimsel ölçütlere göre seçilmelidir. Ayrıca aynı ders kitabına seçilecek olan metinlerin seçiminde ders kitabına alınacak diğer metinlerin niteliğine de dikkat edilmesi gerekmektedir. Ders kitaplarındaki tüm metinlerin okunabilirlik düzeylerinin aynı olması, ders kitaplarının anlaşılma düzeyleri hep aynı olan metinlerden oluşması, ders kitaplarında farklı türlerden metinlere yer verilmemesi, hep aynı konu ve temalardan metinlerin seçilmesi doğru olmayacaktır.

Bölükbaş çocukların okuduğu kitaptan faydalanabilmesi için bu kitaplarda eğitici, öğretici nitelikte temaların yer alması gerektiğini, bu temaların çocuğun anlayabileceği açıklıkta olmaması gerektiğini söylemiş; temaların çocuklarda yanlış yargılar oluşturmaması gerektiğini ve saldırgan davranışlara sevk etmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Bölükbaş çalışmasında çocuk kitaplarında yer alacak temalar için yurt sevgisi, Atatürk sevgisi, doğa sevgisi, iyilikseverlik, çalışkanlık, aile sevgisi, dürüst olmanın erdemi gibi birtakım önerilerde de bulunmuştur (Bölükbaş, 2003). Bölükbaş'ın çocuk kitapları için belirttiği bu durumların çocuklar için hazırlanmış Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinler için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür.

Epçaçan ve Okçu, tematik anlayışın Türkçe dersi öğretim programında getirilmiş bir yenilik olduğunu, tematik metinlerle öğrencilerin öğretimsel bilgileri edinmekle kalmadığını, toplumun ve çağdaş yaşamın gerektirdiği ulusal ve evrensel değerlerle yetiştirilmesinin hedeflendiğini ifade etmişlerdir (Epçaçan&Okçu, 2010).

Kılıç ve Duman, çalışmalarında, "disiplinlerarası" kavramı üzerinde durarak öğretim programlarının disiplinlerarası anlayışa uygunluğunun öneminden bahsetmiştir. Disiplinlerarası kavramının çoklu zekâ kuramını ve dünyayı çoklu bilme yollarını temsil ettiğini, bu bağlamda da "tematik anlayış" ile karşılaşıldığını ifade etmiştir. Tematik anlayışa göre hazırlanmış ders kitaplarının özelliklerinden, bir tema etrafında değişik türde metinlerin kitapta yer bulduğundan böylece diğer derslerle de bağlantı kurularak öğrencilere farklı bakış açıları kazandırılmaya çalışıldığından söz etmişlerdir (Kılıç&Duman, 2012). Türkçe derslerinin programda ve ilgili mevzuatta belirtilen amaçlarına ulaşabilmesi için, öğretim programında tercih edilmiş olan tematik yaklaşıma uygun olacak şekilde ders kitaplarına alınacak olan metinlerin programda ifade edilmiş olan niteliklere sahip olması gerektiğini ifade etmek gerekir. Okullarda okutulacak Türkçe ders kitaplarında yer verilecek olan metinler bu açıdan çok önemlidir. Türkçe dersinin diğer disiplinlerle ilişkisinin doğru ve etkili bir biçimde kurulabilmesi için ders kitaplarına alınan metinlerin doğru tema altında yer alması gerekir.

Bu çalışmanın amacı MEB tarafından Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanmış Türkçe 5 Ders Kitabı'nda (Haykır vd., 2018) yer alan farklı türlerden metinlerin temalarının ders kitabında uygun, doğru tema başlığı altında verilip verilmediğini öğretmen görüşlerine göre ortaya koymaktır. Bu bağlamda "Öğretmenlere göre 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin teması nedir?" sorusunun cevabından hareketle "Öğretmenlerin görüşlerine göre metinler ders kitabında yer verildiği temaya uygun mudur?" sorusuna cevap aranacaktır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

5. sınıf Türkçe ders kitabındaki farklı türden sekiz metnin ders kitabında uygun, doğru temada verilip verilmediğini öğretmenlerin görüşleri açısından belirlemeye yönelik olan bu çalışmada olgubilim deseni (fenomenolojik desen) kullanılmıştır. İnsanların yaşamış deneyimlerine odaklanan fenomenolojik araştırmada (Merriam, 2013), insanların bir fenomeni nasıl algıladıkları, nasıl betimledikleri, hakkında ne hissettikleri, nasıl yargıladıkları, nasıl anımsadıkları, nasıl anlamlandırdıkları ve diğerleri ile onun hakkında nasıl konuştuklarına dikkat edilmektedir (Patton, 2014).

Çalışmamızda incelenen metinler ile ilgili bulgular öğretmen görüşlerine dayandığı için olgubilim deseni kullanılmıştır.

2.2. İncelemeye Alınan Sekiz Metin ve Çalışma Grubu

2.2.1. İncelemeye Alınan Metinlere İlişkin Genel Bilgiler

Bu çalışmada Ortaokul ve İmam-Hatip Ortaokulu Türkçe 5 Ders Kitabı'ndaki (Haykır vd., 2018) her temadan random yöntemle belirlenmiş sekiz metnin teması öğretmen görüşlerine göre incelenmiştir. Seçilen metinlerle ilgili bilgiler şu şekildedir:

Çocuk Dünyası Teması (1. Tema)

Ders kitabındaki çocuk dünyası temasından seçilen, şiir türündeki Çocukluk adlı metnin şairi Cahit Sıtkı TARANCI'dır. Metin, ders kitabında 16. sayfada yer almaktadır.

Millî Mücadele ve Atatürk Teması (2. Tema)

Ders kitabındaki millî mücadele ve Atatürk temasından seçilen, sohbet türündeki 15 Temmuz adlı metin 54. sayfadadır.

Erdemler Teması (3. Tema)

Ders kitabındaki erdemler temasından seçilen, düz yazı biçiminde yazılmış fabl türündeki Güvercin adlı metnin yazarı Beydeba'dır. Metin, ders kitabında 72. sayfada yer almaktadır.

Bilim ve Teknoloji Teması (4. Tema)

Ders kitabındaki bilim ve teknoloji temasından seçilen, anı türündeki Bir Dâhiyle Konuşmak adlı metnin yazarı Emine ÇAYKARA'dır. Metin, ders kitabında 118. sayfada yer almaktadır.

Millî Kültürümüz Teması (5. Tema)

Ders kitabındaki millî kültürümüz temasından seçilen, hikâye türündeki Forsa adlı metnin yazarı Ömer Seyfettin'dir. Metin, ders kitabında 138. sayfada yer almaktadır.

Okuma Kültürü Teması (6. Tema)

Ders kitabındaki okuma kültürü temasından seçilen, şiir türündeki Kitabın Serüveni adlı metnin şairi Necati ÖNGAY'dır. Metin, ders kitabında 172. sayfada yer almaktadır.

Sağlık ve Spor Teması (7. Tema)

Ders kitabındaki sağlık ve spor temasından seçilen, makale türündeki Anadolu'nun Cirit Oyunları adlı metnin yazarı Mehmet ÖNDER'dir. Metin, ders kitabında 194. sayfada yer almaktadır.

Doğa ve Evren Teması (8. Tema)

Ders kitabındaki doğa ve evren temasından seçilen, sohbet türündeki Reçete adlı metnin yazarı Mustafa KUTLU'dur. Metin, ders kitabında 228. sayfada yer almaktadır.

2.2.2. Öğretmenlere Ait Bilgiler

Çalışmamıza görüşleriyle katkı sunup veri sağlayan ve hepsi Erzincan'da devlet okullarında çalışan öğretmenlerle ilgili bazı bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1

Çalışmaya Veri Sağlayan Öğretmenlerin Meslekî Deneyim Süreleri

Görev Yılı	f	%
1-5 yıl arası	5	9,62
6-10 yıl arası	12	23,08
11-20 yıl arası	33	63,46
21+ yıl	2	3,84
Toplam	52	100

Çalışmaya görüşleriyle veri sağlayan öğretmenlerin % 63,46'sı 11-20 yıllık meslekî deneyime sahiptir. 6-10 yıllık meslekî deneyime sahip öğretmenlerin oranı % 23,08'dir. 21 ve daha fazla yıl meslekî deneyimi olan yalnızca iki öğretmen vardır. Verilere bütün olarak baktığımızda bu çalışmaya veri sağlayan öğretmenlerin tecrübeli olduğunu ve ayrıca genç bir grup olduğunu ifade etmek olasıdır.

Tablo 2

Çalışmaya Veri Sağlayan Öğretmenlerin Öğrenim Durumları

Öğrenim Durumu	f	%
Lisans	47	90,38
Yüksek Lisans	5	9,62
Toplam	52	100

Bu çalışmaya veri sağlayan öğretmenlerden lisans mezunu olanların oranı %90,38'dir. Öğretmenlerin %9,62'si ise yüksek lisans mezunudur. Çalışmamıza veri sağlayan öğretmenler arasında öğrenim durumu doktora olan öğretmen yoktur.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın okullarda yapılabilmesi için gerekli olan yasal izinler Erzincan İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınmış ve daha sonra öğretmenlerin görev aldıkları devlet okullarına gidilerek Türkçe öğretmenleriyle bire bir görüşülmüştür. Birinci görüşmede bu çalışmanın konusu ve amacıyla ilgili olarak öğretmenlere bilgiler verilmiştir. Kendilerinin görüşlerine ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. Çalışmada gönüllü olmanın doğru sonuçlara ulaşma konusunda önemli olduğu belirtilmiş ve gönüllü olduğunu söyleyen öğretmenlere, inceleyecekleri metinlerin yer aldığı ve metinlerle ilgili soruların bulunduğu görüşme formları verilmiştir. Öğretmenlere bu çalışmanın doğru sonuçlara ulaşabilmesi için verecekleri yanıtların önemli olduğu vurgulu bir şekilde söylenmiştir. Soruların üzerinde düşünerek yanıtları verebilmeleri için ihtiyaçları kadar süre kendilerine verilmiş, incelemesini bitiren öğretmenlerin haber üzerine tekrar öğretmenlerin çalıştıkları okullara gidilerek görüşme formları toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmen görüşlerinin analizi nitel bir veri analiz modeli olan "Miles-Huberman formülü"yle (Baltacı, 2017) yapılmıştır. Öncelikle öğretmenlerden elde edilen veriler azaltılmış, veriler kodlara ayrılmış ve bu sayede öğretmenlerin yanıtları belirli gruplar altında toplanmıştır. Bir araya getirilen yanıtlar yeniden incelenip kontrol edildikten sonra aynı ve benzer yanıtların frekansları belirlenmiştir.

Yapılan çalışmanın Miles-Huberman formülüne göre içsel tutarlığını hesaplamak için birinci metnin temasıyla ilgili olarak öğretmenlerden elde edilen veriler, devlet okulunda kadrolu olarak görev yapan bir Türkçe öğretmeni tarafından da incelenmiş, kategorilere ayrılmıştır. Miles-Huberman formülünde içsel tutarlığı veren kodlama denetimine göre kodlama yapan farklı kişiler arasındaki görüş birliği en az %80 olmalıdır. Bu tutarlığın hesaplandığı formül ise şu şekildedir: $\Delta = C \div (C + \delta) \times 100$ Formülde belirtilen Δ : Güvenirlilik katsayısını, C : Üzerinde görüş birliğine ulaşılan konu/terim sayısını, δ : Üzerinde görüş birliğine ulaşılamayan konu/terim sayısını belirtmektedir. İncelediğimiz birinci metinden sağladığımız verilerin tarafımızdan sınıflandırılmış hâliyle diğer kodlayıcı tarafından sınıflandırılmış hâli arasında 44 konu/terimde görüş birliğine ulaşılmışken 8 konu/terimde görüş birliğine ulaşılamamıştır. Bu verilere göre birinci metnin temasının ne olduğuna ilişkin elde edilen verilerin sınıflandırılmasının içsel tutarlığı 84,62 çıkmıştır. Bu nedenle bu çalışmada yapılan nitel analizin içsel tutarlığının olduğu söylenebilir.

3. Bulgular

3.1. Birinci Metin: Reçete

Ders kitabından seçilen “Reçete” adlı birinci metin, “doğa ve evren” temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin “Reçete” adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 3

Öğretmenlerin “Reçete” Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Doğa ve evren (Doğa/ tabiat ve evren)	30	57,69
Sağlık ve şifa (Sağlıklı yaşam/Şifalı bitkiler/Doğa ve sağlık)	5	9,62
İnanç (Allah sevgisi/ şükür/maneviyat ve doğa)	5	9,62
Diğer yanıtlar (Mutluluk/ Erdemler/ Bahar)	5	9,62
Doğa ve insan (Kâinat ve insan/insan ve doğa)	4	7,69
Doğayla ilgili diğer yanıtlar (Doğadaki değişim/Doğa sevgisi)	3	5,76
Toplam	52	100

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin %57,69’una göre bu metnin teması “doğa ve evren” temasıdır. Bu metnin temasının ne olduğu sorusuna verilen yanıtlar içinde “doğa” kelimesinin geçtiği toplam 43 yanıtın oranı %82,69’dur. Bu sebeple “Reçete” adlı bu metnin ders kitabında “doğa ve evren” temasında yer almasının uygun olduğunu söylemek olasıdır. “Reçete” metninin temasının “sağlık, şifa” olduğunu ifade edenlerin oranı, metnin temasının “inanç”la ilgili olduğunu söyleyenlerin oranı gibi %9,62’dir.

3.2. İkinci Metin: Anadolu’nun Cirit Oyunları

Ders kitabından seçilen “Anadolu’nun Cirit Oyunları” adlı ikinci metin, “sağlık ve spor” temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin “Anadolu’nun Cirit Oyunları” adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 4

Öğretmenlerin “Anadolu’nun Cirit Oyunları” Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Millî kültür (Türk kültürü/Millî kültür/Millî kültürümüz)	20	38,46
Sağlık ve Spor	5	9,62
Hem millî kültür hem sağlık ve spor	2	3,85
Spor	7	13,46
Cirit oyunları ve önemi (Cirit oyunları/Ata sporumuz cirit oyununun kültürümüzdeki yeri ve önemi)	6	11,54
Geleneklerimiz	4	7,69
Değerlerimiz	4	7,69
Geleneksel Sporlarımız	3	5,77
Hem geleneksel sporlarımız hem sağlık ve spor	1	1,92
Toplam	52	100

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin %38,46’sına göre “Anadolu’nun Cirit Oyunları” metninin teması “millî kültür”dür. İki katılımcı ise bu metnin temasının hem “millî kültür” hem “sağlık ve spor” olduğunu ifade etmiştir. Bu iki cevapla birlikte “Anadolu’nun Cirit

Oyunları” metninin temasının “millî kültür” olduğunu ifade edenlerin oranı %42,31 olmaktadır. Toplam 52 katılımcının %7,69’unun verdiği “geleneklerimiz” yanıtını ve %7,69’unun verdiği “değerlerimiz” yanıtını “millî kültür” yanıtına yakın yanıtlar olarak değerlendirmek mümkündür. Böylece bu metnin temasının “millî kültür ve millî değerler” olduğunu ifade edenlerin oranı %57,69 olmaktadır.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin %9,62’si “Anadolu’nun Cirit Oyunları” metninin temasının “sağlık ve spor” olduğunu belirtmişlerdir. İki katılımcının ise bu metnin temasının hem “millî kültür” hem “sağlık ve spor” olduğunu ifade ettiğini belirtmiştik. Bu sebeple bu iki yanıtı da “sağlık ve spor” yanıtını verenlerle birlikte kabul edersek “sağlık ve spor” yanıtının oranı %13,46’ya erişmektedir. Öğretmenlerin %13,46’sı ise “Anadolu’nun Cirit Oyunları” adlı bu metnin temasının “spor” olduğunu ifade etmişlerdir. Böylece ikinci metnin teması ile ilgili olarak “spor” veya “sağlık ve spor” yanıtlarını verenlerin oranı %26,92’ye erişmektedir. Bu metnin teması için verilen üç “geleneksel sporlarımız” yanıtını ile bir “hem geleneksel sporlarımız hem de sağlık ve spor” yanıtını “spor” kavramının öne çıktığı yanılar arasında düşünürsek oran %34,61’e erişmektedir.

“Anadolu’nun Cirit Oyunları” metninin teması için kararsız kalıp iki farklı yanıt vererek tereddütte kalanların oranının % 5,77 olması ile bu metnin teması için bir konu ifadesi olan “cirit oyunları ve önemi” yanıtlarını verenlerin oranının % 11,54 olması dikkat çekicidir. Bu durum da katılımcıların çoğunluğunun “Anadolu’nun Cirit Oyunları” adlı bu metnin temasının “millî kültür ve millî değerlerimiz” olduğunu ifade etmesine karşın, metnin temasının belirlenmesinde biraz da olsa tereddüt yaşanabileceğini göstermektedir.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin verdiği tüm yanıtlar bütün olarak değerlendirildiğinde bu metnin ders kitabında “sağlık ve spor” teması altında değil, “millî kültür” teması altında verilmesinin daha uygun olacağı sonucuna ulaşmak olasıdır.

3.3. Üçüncü Metin: Kitabın Serüveni

Ders kitabından seçilen “Kitabın Serüveni” adlı üçüncü metin, “okuma kültürü” temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin “Kitabın Serüveni” adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 5

Öğretmenlerin “Kitabın Serüveni” Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Okuma kültürü	31	59,62
Kitap ve serüveni (Kitabın serüveni/ Kitabın önemi/ Kitapların kaynağı/ Kitap)	8	15,38
Sevgi, kitap sevgisi	6	11,54
Diğer (Kâğıt Üretimi, Üretim/ Erdemler/ Ağaç)	5	9,62
Bir kısmı okuma kültürü bir kısmı doğa ve evren	1	1,92
Hem okuma kültürü hem kitap	1	1,92
Toplam	52	100

Bu çalışmaya öğretmenlerin %59,62'sine göre "Kitabın Serüveni" metninin teması "okuma kültürü"dür. Katılımcıların %15,38'i ise bu metnin teması için "kitap, kitabın serüveni" gibi yanıtlar vermiştir. Yalnızca bir öğretmen de bu metnin temasının "hem "okuma kültürü hem kitap" olduğunu belirtmiştir. İçinde "okuma kültürü" ifadesinin geçtiği yanıtların oranı ise %63,46'dır. Öğretmenlerin çoğunluğuna göre "Kitabın Serüveni" adlı bu metnin teması ders kitabındaki gibi "okuma kültürü"dür. Ancak metnin oluşturulma biçimi, kısıllığı ve basit görünüşü "okuma kültürü" yanıtını vermeyenlerin diğer yanıtları vermesine neden olmuş olabilir. İki katılımcının ise tereddüte düşerek bu metnin teması için iki farklı yanıt vermesi dikkate çekicidir.

3.4. Dördüncü Metin: Forsa

Ders kitabından seçilen "Forsa" adlı dördüncü metin, "millî kültürümüz" temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin "Forsa" adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 6

Öğretmenlerin "Forsa" Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Vatan sevgisi	16	30,77
Millî kültür	11	21,15
Erdemler	5	9,62
Vatan	5	9,62
Vatan özlemi	4	7,69
Özgürlük	3	5,77
Diğer	3	5,77
Umut	2	3,85
Hem millî kültür hem duygular	1	1,92
Hem erdemler hem duygular	1	1,92
Hem millî kültür hem vatan sevgisi	1	1,92
Toplam	52	100

"Forsa" adı dördüncü metnin teması için "vatan sevgisi" yanıtını verenlerin oranı %30,77'dir. Bu çalışmaya katılanlardan bir kişi "Forsa" metninin temasının "millî kültür" ile birlikte "vatan sevgisi" olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin %9,62'si dördüncü metnin temasının "vatan" olduğunu belirtmiş, %7,69'u ise "vatan özlemi" olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla "Forsa" adlı dördüncü metnin temasıyla ilgili sorulan soruya verilen yanıtlar içinde "vatan" kelimesi geçenlerin oranı %50,00'ye erişmektedir. "Forsa" adlı bu metinde vatanseverlik, vatan sevgisi temaları her ne kadar görünür olsa da "özlem" ve "sevgi" duygularının yakınlığı da dikkate alındığında, öğretmenlerin verdikleri yanıtlardaki ifadelerin farklılıklarına karşın, "Forsa" adlı metnin temasının bu çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısı için belirgin olduğunu söylemek olasıdır.

Bu metnin temasının "millî kültür" olduğunu ifade edenlerin oranının %21,15 olması dikkate çekicidir. "Forsa" adlı bu metnin temasının "millî kültür" olduğunu belirtenlerin oranının bu

denli yüksek çıkmasının nedeni, bu metnin ders kitabında “millî kültür” teması altında verilmiş olması olabilir.

“Forsa” adlı bu metin 6. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitabında (Şekerci, 2018) “erdemler” teması altında verilmiştir. Bu durum da bu metnin temasının “erdemler” olduğunu söyleyenlerin oranının %9,62, “özgürlük” olduğunu söyleyenlerin oranının %5,77, “umut” olduğunu söyleyenlerin oranının %3,85 olmasının nedeni olabilir. Bu yanıtları veren öğretmenlerin, bu metnin temasının “hem millî kültür hem duygular” olduğunu belirten bir öğretmenin ve “hem erdemler hem duygular” olduğunu söyleyen bir öğretmenin “Forsa” adlı bu metnin 6. sınıf ders kitabında (Şekerci, 2018) verildiği temadan ve işleniş biçiminden etkilenmiş olabileceği olasılığını düşündürmektedir.

Kısaltılmış hâliyle ders kitabına alınmış olan, Ömer Seyfettin’in yazdığı “Forsa” adlı bu metnin kısaltılış şekli metinde öne çıkan temayı doğrudan etkilemektedir. Eğer “Forsa” adlı bu metin, Kara Memiş’in Türk donanması tarafından kurtarılması ile bitmiş olsaydı, bu metinde “erdemler, umut, sabır, özgürlük” vb. temaların öne çıktığı söylenebilirdi. Ancak metnin kurgusuna göre Kara Memiş’in ilerlemiş yaşına rağmen kurtulduktan sonra da “vatan” için savaşmayı seçmesi bu metinde “vatanseverlik, vatan sevgisi” temasının öne çıkmasına neden olmaktadır.

“Forsa” adlı bu metnin kısaltılmış bu hâline göre “erdemler, özgürlük, umut” vb. temaların bu metinde öne çıkmış alt temalar olduğunu ifade edebiliriz. Metindeki bu alt temaların vurgulu olması, ana tema kadar öne çıkmış olması bu metnin teması konusunda katılımcılar arasında birçok farklı görüşün ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir.

Çalışmamıza katılan öğretmenlerin “Forsa” adlı bu metnin temasına ilişkin görüşlerinden hareketle şunları söylemek de olasıdır: Okullarda okutulmak üzere hazırlanmış ders kitaplarına alınan metinlerin ders kitaplarında yer bulduğu tema adları öğretmenlerin metinlerin temalarına ilişkin görüşlerini etkilemektedir. Eğer metinler ders kitaplarında doğru temaların altında ders almazsa öğretmenler metnin teması konusunda ders kitabındaki yanlışı kabul edip derslerini bu yanlışa göre planlayacaklardır. Bu durum ise öğrencilerin metinlerin temasını belirleme konusunu tam olarak anlamamasına sebep olabilecektir.

Sonuç olarak “Forsa” adlı bu metnin hem 5. sınıf hem de 6. sınıf ders kitaplarında farklı temalar içinde verilmiş olmasından ve metnin kısaltılma biçiminden ötürü alt temaların ana tema kadar öne çıkmasından kaynaklı olarak bu metnin temasının öğrenciler için çok belirgin olmayacağını söylemek olasıdır. Bununla birlikte “Forsa” adlı bu metin; tema, alt tema ayrımının kavratılması noktasında eğitimcilere yardımcı iyi bir örnek olabileceğini de söyleyebiliriz.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin verdiği yanıtlar bütün olarak düşünüldüğünde “Forsa” adlı dördüncü metnin “millî kültür” teması altında değil de “vatanseverlik” teması altında verilmesinin daha uygun olacağını söylemek olasıdır.

3.5. Beşinci Metin: Bir Dâhiyle Konuşmak

Ders kitabından seçilen “Bir Dâhiyle Konuşmak” adlı beşinci metin, “bilim ve teknoloji” temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin “Bir Dâhiyle Konuşmak” adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 7

Öğretmenlerin “Bir Dâhiyle Konuşmak” Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Bilim ve teknoloji (Bilim ve teknoloji/ Bilim/ Bilim ve Teknik)	26	50,00
Diğer (Birey ve toplum/ Dâhilerimiz/ Azim ve çalışkanlık/ Başarılı kimlik)	8	15,38
Örnek İnsan Oktay Sinanoğlu	5	9,62
Millî kültürümüz ve benliğimiz (Türk kültürü/millî kültür/Millî benliğimiz)	5	9,62
Bilim insanları	4	7,68
Bilim ve dil	2	3,85
Türk dili	2	3,85
Toplam	52	100

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısına göre “Bir Dâhiyle Konuşmak” adlı bu metnin teması ders kitabındaki gibi “bilim ve teknoloji”dir. Bu metnin teması için söylenen “bilim insanları” ile “bilim ve dil” yanıtlarının katılımcıların yarısının verdiği yanıtla yakın yanıtlar olarak değerlendirirsek bu oran %61,54’e erişmektedir.

Tüm bunlarla birlikte çoğunluğun verdiği yanıtlardan başka bu metnin temasına ilişkin on üç farklı yanıtın daha verilmiş olması “Bir Dâhiyle Konuşmak” adlı bu metnin temasının netliği konusunda kuşkuya sebep olmaktadır. Metnin kısaltılma şeklinin bu durumun ortaya çıkmasına neden olduğu düşüncesi akıllara gelmektedir. Metin ders kitabına kısaltılarak alındığından beşinci metnin teması konusunda çok farklı yanıtlar verilmiş olabilir. Sonuç itibarıyla “Bir Dâhiyle Konuşmak” adlı bu metnin ders kitabında “bilim ve teknoloji” teması altında verilmesinin doğru olduğunu söylemek olasıdır.

3.6. Altıncı Metin: Güvercin

Ders kitabından seçilen “Güvercin” adlı altıncı metin, “erdemler” temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin “Güvercin” adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 8

Öğretmenlerin “Güvercin” Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Erdemler	24	46,15
Birlik ve beraberlik, yardımlaşma ve dayanışma	19	36,54
Diğer (Okuma kültürü/Birey ve Toplum/Doğa ve Evren)	4	7,69
Birlik ve beraberlik veya dostluk	2	3,85
Değerler	2	3,85
Dostluk	1	1,92
Toplam	52	100

“Güvercin” adlı altıncı metnin temasının ders kitabındaki gibi “erdemler” olduğunu belirtenlerin oranı bu çalışmaya katılan öğretmenlerin %46,15’idir. Öğretmenlerin %36,54’ünün yanıtı olan “birlik ve beraberlik, yardımlaşma ve dayanışma” temalarının “erdemler” temasının alt temaları olarak düşünmek olasıdır. Yalnızca iki öğretmen bu metnin teması için “birlik ve beraberlik veya dostluk” diyerek iki yanıt vermiştir. Bu yanıtların da erdemler temasının alt teması olduğu kabul edildiğinde “Güvercin” adlı bu metnin ders kitabındaki gibi “erdemler” teması altında yer almasının uygun olduğu söylenebilir.

3.7. Yedinci Metin: 15 Temmuz

Ders kitabından seçilen “15 Temmuz” adlı yedinci metin, “millî mücadele ve Atatürk” temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin “15 Temmuz” adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 9

Öğretmenlerin “15 Temmuz” Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Millî mücadele, bağımsızlık ve birlik	38	73,08
Sevgi, vatan sevgisi	8	15,38
Hem sevgi, vatan sevgisi hem millî mücadele, bağımsızlık ve birlik	2	3,85
Diğer	4	7,69
Toplam	52	100

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin %73,08’i “15Temmuz” adlı bu metnin temasının “millî mücadele, bağımsızlık ve birlik” olduğunu belirtmişlerdir. Bu yanıtlar bu metnin ders kitabında yer verildiği “millî mücadele ve Atatürk” temasına yakın ifadelerdir. “15 Temmuz” adlı bu metnin temasının “sevgi, vatan sevgisi” olduğunu söyleyenlerin oranı ise %15,38’dir. Yedinci metnin temasının hem “sevgi, vatan sevgisi” hem “millî mücadele, bağımsızlık ve birlik” olduğunu yalnızca iki öğretmen belirtmiştir. Elde edilen bu yanıtlardan yola çıkarak “15 Temmuz” adlı bu metnin ders kitabındaki gibi “millî mücadele ve Atatürk” temasında olmasının uygun olduğunu söylemek olasıdır.

3.8. Sekizinci Metin: Çocukluk

Ders kitabından seçilen “Çocukluk” adlı sekizinci metin, “çocuk dünyası” temasında yer almaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin “Çocukluk” adlı metnin temasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Tablo 10

Öğretmenlerin “Çocukluk” Adlı Metnin Temasına İlişkin Görüşleri

Yanıtlar	f	%
Çocuk dünyası, çocukluk	28	53,85
Özlem, çocukluk özlemi	8	15,38
Duygular	7	13,46
İçinde çocuk geçen diğer yanıtlar (Çocuk ve oyun/Çocukların mutluluğu/Çocuk olmanın verdiği mutluluk)	6	11,54

Diğer (Sevgi/Doğa ve evren-doğa ve insan)	3	5,77
Toplam	52	100

“Çocukluk” adlı bu metnin temasının “çocuk dünyası, çocukluk” olduğunu belirtenlerin oranı %53,85’tir. Çoğunluğun verdiği bu yanıt “Çocukluk” adlı metnin ders kitabında yer verildiği temayla paralellik göstermektedir. Sekizinci metnin temasının “özlem, çocukluk” diyenlerin oranı ise %15,38’dir. bu çalışmaya katılanların %13,46’sı sekizinci metnin temasının “duygular” olduğunu ifade etmiştir. “İçinde çocuk geçen diğer yanıtlar” içinde “mutluluk”tan söz eden iki, diğer yanıtlar içinde “sevgi”den söz eden bir yanıtla birlikte metnin temasının “özlem, çocukluk özlemi” olduğunu söyleyenlerin hepsini “duygular” temasının alt teması olarak düşündüğümüz zaman bu oran %34,61’e ulaşmaktadır.

Bizce bu metnin ana teması “duygular” alt teması ise özlem/çocukluk özlemidir. “Çocukluk” adlı bu metnin ders kitabında “çocuk dünyası” teması altında yer alması, bu çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlasının “Çocukluk” adlı bu metnin temasının “çocuk dünyası, çocukluk” olduğunu söylemesinin sebebi olabilir.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun yanıtına göre “Çocukluk” adlı bu metnin ders kitabındaki gibi “çocuk dünyası” temasında yer almasının doğru olduğunu söylemek olasıdır. Bununla birlikte tema kelimesinin kavramsal karşılığı ile bu metnin teması için “duygu” ifadesi belirtenlerin azımsanmayacak bir oranda olması birlikte değerlendirildiğinde “Çocukluk” adlı bu metnin “duygular” teması altında verilmesinin daha uygun olacağını söyleyebiliriz.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’ndan random olarak seçilmiş, farklı türlerden sekiz metnin temasının ne olduğu tamamı Erzincan’da görev yapan, farklı meslekî deneyimlere sahip ancak genç ve deneyimli denilebilecek 52 öğretmenin görüşlerine göre incelenmiştir ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilere göre ders kitabında “doğa ve evren” temasında yer alan “Reçete”, ders kitabında “okuma kültürü” temasında yer alan “Kitabın Serüveni”, ders kitabında “bilim ve teknoloji” temasında yer alan “Bir Dâhiyle Konuşmak”, ders kitabında “erdemler” temasında yer alan “Güvercin”, ders kitabında “millî mücadele ve Atatürk” temasında yer alan “15 Temmuz” adlı metinler ders kitaplarında doğru temalar altında yer almaktadır.

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre ders kitabında “sağlık ve spor” temasında yer alan “Anadolu’nun Cirit Oyunları” adlı metnin “millî kültürümüz” teması altında yer alması, ders kitabında “millî kültürümüz” temasında yer alan “Forsa” adlı metnin “vatanseverlik” teması altında yer alması daha doğru olacaktır.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun verdikleri yanıtlara bakarak “Çocukluk” adlı metnin ders kitaplarında “çocuk dünyası” teması altında yer almasının uygun olduğunu

söyleyebiliriz Bununla birlikte öğretmenlerin bu metnin teması için verdikleri yanıtların içinde “duygu” ifadesi bulunanların azımsanmayacak bir oranda olmasıyla “tema” kelimesinin kavramsal karşılığı ve terim anlamı birlikte düşünüldüğünde “Çocukluk” metninin ders kitabında “duygular” temasında verilmesinin daha uygun olacağını söyleyebiliriz.

Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin doğru tema başlığı altında verilmesi oldukça önemlidir. Bu sebeple ders kitapları hazırlanırken metinlerin doğru temalar altında verilmesi için titiz davranılmalıdır. Ders kitapları MEB tarafından incelenirken metinlerin doğru temalarda yer alıp almadığının özenle incelenmesi gerekmektedir. Kitap yazarlarına ve kitapları inceleyen uzmanlara kılavuz olması açısından Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin doğru temalarda yer alması için dikkat edilmesi gereken noktalarla ilgili esasların neler olduğunu ortaya koyacak çalışmalar yapılabilir.

Tüm bunlarla birlikte Türkçe Öğretim Programı’nda birer “tema” olarak belirtilen kavramların ne derecede bu kavramın kapsamında yer aldığı saptanması için çalışmalar yapılabilir. Ayrıca alanyazında “tema” ve -bu kavramla ilişkili olarak- “konu” kavramlarının ne olduğu ile ilgili kullanımda ortaya çıkmış olan yanlışlıkların belirlenmesi, bu kavramların ne olup ne olmadığıyla ilgili çalışmaların yapılması, bu kavramların ayırt edici özelliklerini belirten ve genelin kabul edeceği kapsamlı tanımlamaların yapılması gerekmektedir. Özellikle “tema” kavramıyla ilgili karışıklığın ortadan kaldırılması metinlerin “tema” açısından incelenmesi ve metinlerin temalarının belirlenmesi konusunda araştırmacılara ve ilgililere kolaylıklar sağlayacaktır.

Kaynakça

- Ağar, M. E. (2006). Türkçe öğretiminin tarihçesi. *Journal of Human Sciences*, 8(1), 1-10. Retrieved from <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/91>
- Aksan, D. (1975). *Ana dili*. Türk Dili, S. 285.
- Akkurt, E. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan Türkçe öğretmenlerinin 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici ve tahkiyeli metinlerin anlaşılabilirliği ile ilgili görüşleri ve metinlerin metin okunabilirliği açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Aktaş, Ş. & Gündüz, O. (2004). *Yazılı ve sözlü anlatım-kompozisyon sanatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aşıcı, M. (1997). Türkçe öğretiminde metin ve metin incelenmesi. *Türkçe ve Edebiyat Öğretimi Sempozyumu Türkçe –Edebiyat Eğitiminde Sorunlar, Çözümler, Yeni Yaklaşımlar Bildirileri* 3 Mayıs 1997 içinde (s. 72-80). İstanbul: Eyüboğlu Eğitim Kurumları Yayınları.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Bölükbaş, F. (2003). Beyaz Lale öyküsünün şiddet-çocuk psikolojisi bağlamında değerlendirilmesi. *Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu* içinde (s. 65-70). Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Epçaçan, C. & Okçu, V. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 40(187), 39-51.
- Evren, Z. (2008). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki edebî metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Günay, D. (2003). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Haykır, H. A., Kaplan, H. Kiryar, A., Tarakçı, R. & Üstün, E. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı* 5. Ankara: MEB Yayınları.
- Kılınç, A. & Duman, I. (2012). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki tematik yaklaşım üzerine bir inceleme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 4, 94-101.
- Lüle Mert, E. (2012). İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öykülerin çocuk yazınının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 73-93.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma – desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Şekerci, Y. (2018). *6. sınıf ortaokul Türkçe ders kitabı*. Ankara: Eksen Yayıncılık.

Extended Summary

1. Introduction

Turkish courses are lectured in accordance with the Turkish Course Curriculum of the Ministry of National Education. Therefore, Turkish coursebooks to be lectured in schools have been prepared according to the current Turkish Course Curriculum.

According to the curriculum, the special objectives are explained in details under the title of the special objectives of the Turkish Course Curriculum expressing that "The Turkish Course Curriculum is structured in an integrity including knowledge, skills and values enabling students to acquire language skills and mental skills related to listening/watching, speaking, reading and writing they can use throughout their lives, develop themselves individually and socially using these skills, communicate effectively, and read and write willingly with a love of Turkish. The Turkish Course Curriculum approves the development of language skills and competences as a prerequisite for learning in all other fields, personal and social development and acquiring professional skills. The reading and writing acquisitions are structured in a way creating meaning through in-text, non-text and intertextual reading in the curriculum prepared depending on the thematic approach."

First of all, it is necessary to look at what the concept of "theme" is in order to understand the "thematic approach" specified in the curriculum:

According to the Turkish Language Association (TDK), the theme is "the main topic, the main motif, the main idea". TDK explains the meaning of this word as "the topic, thought, view, theme, main idea argued in an educational or literary work."

Besides this definition of TDK, when considering the other definitions related to the concept of theme in the literature, it is possible to mention that "Theme is the most general and abstract expression of the basic thought or emotion argued in a work of art and the message intended to be given."

The texts in the Turkish coursebooks at different grade levels have been analyzed from different perspectives at different times. The quality of the texts creating the main material of the Turkish coursebooks is essential for achieving the objectives of the Turkish Curriculum. The coursebooks serving as an instrument to achieve the competencies and objectives specified in the curriculum must be prepared elaborately in all aspects. Considering the specific objectives of the Turkish course, it is possible to mention that the texts in the coursebooks have a different function rather than the ones in the coursebooks of other courses and have more importance. Furthermore, it is also possible to say that the thematic approach in lecturing Turkish course has been remarkable for the functionality of the interdisciplinary approach in education. Therefore, the texts included in the coursebooks must be conformed to the theme they belonged in order to establish an efficient interdisciplinary relationship. In this study, whether the texts in the "5th Grade Turkish

Coursebook" were given under the correct theme title in the book were analyzed according to the views of the teachers. In this sense, the answer was sought to the question of "Are the texts conformed with the theme in the coursebook according to the views of the teachers?" depending on the answer to the question of "What is the theme of the texts in the 5th grade Turkish coursebook according to the views of teachers?"

2. Method

The phenomenological design was used because the findings about the texts were based on the views of the teachers in this study aiming to analyze whether eight different types of texts in the 5th grade Turkish coursebook were included under the correct theme title in the coursebook or not according to the views of the teachers. The teachers who participated into the study were interviewed face-to-face in their schools, and the texts and forms were submitted to write their answers to the questions. Sufficient time was allowed for the teachers to analyze the texts, and the forms were collected upon the notification of the teachers who completed their work going back to the schools. The views of the teachers were analyzed according to the "Miles-Huberman" formula as a qualitative data analysis model. At this point, the data collected from the teachers were reduced, the data were grouped under codes, and thus the answers of the teachers were collected under certain categories. The collected answers were reconsidered and their control was ensured. Subsequently, the frequencies of the same and similar answers were determined.

3. Findings, Discussion and Results

In this study, the themes of eight texts from different genres selected randomly from the 5th Grade Turkish Coursebook were analyzed according to the views of 52 teachers called to be young and experienced carrying on their duties in Erzincan with different professional experiences, and the following results were obtained:

According to the data obtained from the teachers who participated into the study, "The Recipe" under the theme of "nature and the universe" in the coursebook, "The Adventure of the Book" under the theme of "reading culture" in the coursebook, "Speaking with a Genius" under the theme of "science and technology" in the coursebook, "Pigeon" under the theme of "virtues" in the coursebook, and "July 15th" under the theme of "national struggle and Atatürk" in the coursebook were under the accurate themes.

According to the views of the teachers who participated into this study, "Anatolia's Javelin Games" under the theme of "health and sports" in the coursebook should be under the theme of "our national culture", and the text of "Forsa" under the theme of "our national culture" in the coursebook should be included under the theme of "patriotism."

Considering the answers of the majority of teachers who participated into this study, it was possible to mention that it was more accurate to include the text of "Childhood" under the theme of "children's world" in the coursebook under the theme of "children's world" in the textbook. However, it was possible to reveal that it would be more appropriate to include this text under the theme of "feelings" considering the conceptual meaning of the word of "theme" and substantial proportion of those who stated "emotion" for the theme of this text.

It is essential for the texts to be selected for Turkish coursebooks to be included under the correct theme title. For this reason, elaborate care should be taken to ensure that the texts were given under the right themes while preparing the coursebooks. It was necessary to analyze whether the texts were included in the right themes carefully while the coursebooks were analyzed by the Ministry of National Education. In terms of being a guide for book authors and experts reviewing the books, further studies should be carried out to reveal the principles regarding the points on including the texts under the right themes.

Besides all these, further studies should be carried out for determining to what extent the concepts specified as "themes" in the Turkish Curriculum were included within the scope of this concept. Furthermore, it is necessary to determine the mistakes arisen from the use of the concepts as "theme" and "topic" in the literature, to carry out studies on what these concepts are and what they are not, and to make comprehensive well-accepted definitions that indicate the distinctive features of these concepts. Eliminating the confusion about the concept of "theme" will particularly provide convenience for researchers and those concerned in terms of analyzing the texts for "theme" and determining the themes of the texts.

Tümer, C. Ş., & Canpolat Ö. (2022). 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin yer aldığı temaların uygunluğunun öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 5 (1), 83-103.